

СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ЕКОНОМІЧНЕ ЯВИЩЕ

Загребельна І.Л., к.е.н., доцент кафедри економіки та міжнародних економічних відносин,

*Світлична А.В., к.е.н., доцент, доцент кафедри підприємництва і права,
Полтавська державна аграрна академія*

Соціальне підприємництво досить актуальне явище в усьому світі. Воно відображає готовність частини економічно активного населення приймати участь у вирішенні соціальних проблем через створення стійких бізнес-моделей, які здійснюють позитивний вплив на рівень життя і добробут населення.

Соціальне підприємництво розвивається в багатьох країнах світу, серед яких Америка, Великобританія, Іспанія, Індія, Єгипет, Польща, Україна. Найбільш успішно соціальне підприємництво реалізується у Великобританії, Німеччині та Нідерландах, де підприємницька діяльність з використанням інноваційних методів виробництва направлена на реалізацію товарів і послуг соціального значення. Соціальне підприємництво в цих країнах показує тісну співпрацю з місцевою владою, яка приймає участь в обговоренні важливих питань щодо розвитку місцевої системи.

Основні поняття «соціального підприємництва» (social entrepreneurship) і «соціального підприємця» (social entrepreneur) почали активно використовуватися в 1980-х роках, завдяки зусиллям дослідника Білла Дерейтона засновника компанії Ашока.

Значні темпи поширення соціального підприємництва в світовій практиці господарювання свідчить, з одного боку, про потребу суспільства в допомозі з боку бізнесу, а з іншого – усвідомленням бізнесом своєї ролі в соціальному розвитку суспільства.

Термін «соціальне підприємництво», широко застосовуваний в практиках соціально-економічного розвитку багатьох країн, до сих пір не отримав

однозначного трактування і закріплення. Виходячи з цього, існують значні відмінності в застосуванні, підходах і принципах соціального підприємництва.

Сутність соціального підприємництва походить від концепції соціально відповідального бізнесу (the Socially-Responsible Business concept). Соціальним підприємцем вважається людина, котра ставить суспільний інтерес вище власного прибутку. Відповідно до теорії «розумного егоїзму» соціальна відповідальність бізнесу характеризується як просто «добрий бізнес», оскільки скорочує довгострокові втрати прибутку. Направляючи фінансові ресурси на соціальні та філантропічні програми, підприємства зменшують свій поточний прибуток, але в довгостроковій перспективі створюють сприятливе соціальне оточення, таким чином збільшують прибуток в майбутньому. Інше трактування соціально відповідальної поведінки бізнесу виходить з того, що основна мотивація полягає у боротьбі за соціальний статус, який отримується в процесі дарування (gift giving). Прояв соціальної відповідальності дозволяє покращувати імідж підприємства, відносини в колективі, приваблює нових клієнтів, збільшує обсяги продажу продукції чи послуг. Можна говорити про те, що соціальність стає новою конкурентною перевагою сучасного бізнесу [1].

На сьогодні поміж науковців і практиків, які досліджують проблеми соціальних підприємств, відсутня єдність у визначенні характерних рис таких суб'єктів господарювання. Узагальнення результатів дослідження цього питання зарубіжними та вітчизняними науковцями дозволило виокремити такі специфічні риси соціального підприємства (рис. 2):

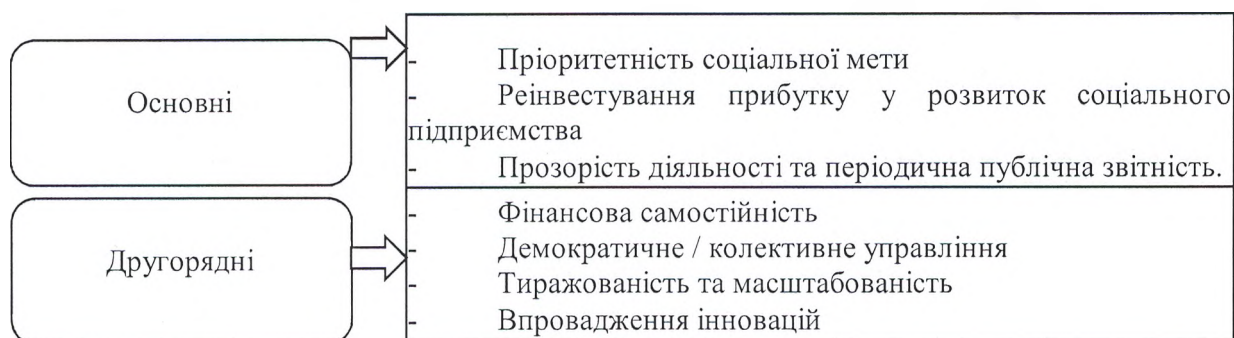

Рис. 1. Характерні риси соціального підприємства [2, с. 20]

Основні характерні риси соціального підприємництва передбачають:

- пріоритетність соціальної мети – соціальне підприємство в першу чергу прагне досягти соціальної мети, однак при цьому досягнення бізнес-мети має забезпечувати ресурси для досягнення соціальної мети;
- реінвестування прибутку у розвиток соціального підприємства (в т.ч. і на реалізацію соціальної мети);
- прозорість діяльності та періодична публічна звітність – соціальне підприємство періодично і публічно висвітлює результати своєї діяльності та надає періодичну звітність.

Другорядні характерні риси соціального підприємництва включають: фінансову самостійність; демократичне управління; тиражованість та масштабованість; впровадження інновацій. Виокремлення другорядних рис означає, що такі риси не є обов'язковою ознакою соціального підприємства. Деякі з них можуть змінюватися залежно від низки економічних та соціальних факторів, що впливають на діяльність соціального підприємства [2, с. 20].

Призначення соціальних підприємців полягає у створенні нових моделей соціально важливої діяльності для формування інноваційної соціально орієнтованої економіки, головною ціллю якої є людина та людський розвиток. Соціальне підприємництво представляється новим ринковим інститутом, оптимально поєднуючи економічну стійкість та соціальну відповідальність.

Список використаних джерел

1. Соціальне підприємництво: дизайн мислення та невизначеності URL: <https://vumonline.ua/course/social-entrepreneurship/> (дата звернення 05.02.2020 р.)
2. Соціальне підприємництво: від ідеї до суспільних змін: посібник / А.А Свинчук, А.О. Корнецький, М.А. Гончарова, В.Я. Назарук [та ін.]. Київ, 2017. 188 с.
3. Соціальне підприємництво: посібник для викладачів курсу / за наук. редакцією к.е.н. А.О. Корнецького. Київ: Фамільна друкарня Huss, 2019. 160 с.